

Universal Declaration of Human Rights - Éwé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

AMEGBETO JE ABLQDEVINYENYE NU KPEĐODZINYA

KPKPLDYIDEME

Esi wođe dzesi kɔtɛe be, amegbetwo katã fe gomekpɔkpɔ sɔsɛ, anye gmedokpe na amegbetɔfomea fe abldqemenɔnɔ, nutefewɔwɔ kple ɲutifaɣa le xexeame ta la.

Esi eme va kɔ fãa be, abldqevinyenye si nye amegbetɔ ɖesiaɖe tɔ la ɲu mabumabu akpɔ gbɛ wòtso be hlɔnuwɔwɔ ɖe amegbetɔfomea ɲu va bɔ ta la, amewo fe dzitsinya va tsi tre ɖe nuwɔna vloɛ sia ɲuti ale wođe adzɔgbɛ heɖoe kpɔkpɔa be, le egbe xexe sia me la, ele be amegbetɔ nɔnɔ agbe le abldqɛ me, aɖe efe didi agblɔ faa wɔwɔ manɔmee, asubɔ nusi dzi wòxɔ se, avo tso ɲɔdzidodoname si me eye hiákame maganye agbenɔnɔ fe afɔklinu na ame hahoawo o ɲuti la,

Esi woɖo kpe edzi be, ehiã be se nadzɔ Amegbetɔ fe Abldqevinyenye ɲu Kpeɖodzinya la ɲu, be ametetedeto kple funyafunyawɔwɔ ame magawɛ be ame aɖeke nayi eqokui ta uli gei la to aglãdzedze me o ɲuti la,

Esi wohiã vevie be woado duko kple dukɔwo dome kadodo ɖe ɲɔ le xexemedukɔwɔ katã dome ta la,

Esi Xexeme Duko ɔɔɔwɔ ɖe adzɔgbɛ le woɖe ɖoɖo si te wode asie la me be, to Amegbetɔ fe abldqevinyenye ɲu Kpeɖodzinya me la, amegbetɔ ɖesiaɖe, eqanye nyɔnu alo ɲutsu o, fe gomekpɔkpɔ sɔ eye wokpɔ mɔ be to esia me la, hadomegbenɔnɔ azɔ ɖe ɲɔ, abldqɛ asu amesiame si wu tsã eye agbenɔnɔ nadze edzi nyuie na amesiame wu tsã ta la,

Esi duko siwo katã da asi ɖe Kpeɖodzinya dzi la ɖe adzɔgbɛ be yewoakpɔ egbɔ be amesiame de bubu Kpeɖodzinya la kple amewo fe abldqemenɔnɔ bliboe ɲu kpakple ɲkuléle ɖe ɖoɖo la ɲuti to ɖekawɔwɔ me kple Xexeme Duko ɔɔɔwɔ la,

Esi eme kɔ fãa be gomekpɔkpɔ kple Abldqemenɔnɔ gomesese tsitotsito nye nu vevito wu, hena takpɔkpɔ na adzɔgbɛɖeɖe sia bliboe ta la,

XEXEME DUKO ɔɔɔWAWO FE TAKPEKPEGã LE GBEFã ĐEM:

Amegbetɔwɔ fe Abldqevinyenye ɲu Kpeɖodzinya sia be, enye ɖoɖo si dzi mieda asi ɖo na amewo katã le xexeame godoo. Míele mɔkpɔkpɔ me be amesiame kple xexeame habɔɔ ɖesiaɖe le afisiafi azɔ ɖe Kpeɖodzinya sia nu. Woakakae ɖe xexeame katã to efiafia kple emedede na amewo me. Esia awɛ be amewo nase Kpeɖodzinya la gome eye woaxɛ, awɔ ɖe edzi be, agbenɔnɔ natsɔ afo nyuie le Duko siwo le Xexeme Duko ɔɔɔwɔ fe Habɔɔ me la me. Wokpɔ mɔ be woakaka Kpeɖodzinya la ɖe Xɔɖeasinyigba siwo dzi dum duko aɖewo le la hã me hena dzidzedzekpɔkpɔ.

KPEĐODZINYA ĐODO 1

Wodzi amegbetɔwɔ katã abldqeviwɛ eye wodzena bubu kple gomekpɔkpɔ sɔsɛ. Susu kple dzitsinya le wo dometo ɖesiaɖe si eyata wodze be woanɔ anyi le ɖekawɔwɔ blibo me.

KPEĐODZINYA ĐODO 2-LIA

Ele be amesiame nakpɔ gome le abldqevinyenye fe ɖoɖo siwo katã le Kpeɖodzinya la me me. Woawɔ ɖoɖo siawo dzi vovotodeameme manɔmetɛ ɖe efe dzɔtsofe, ɲutigbalẽ fe amadede, ɲutsu alo nyɔnuyenye, gbeɖɔgbɔ, xɔsehamenɔnɔ, dunyahamenɔnɔ, ame fe susu fe vovototo, ɖevinyenye alo ɖofe tɔxɛ aɖeke ta o.

Gawu la, vovotodeameme madze le ame aɖeke fe dunyahenyawo alo efe dukɔa fe kadodo kple duko bubuwo me o. Nenema ke ame la fe duko si me wòtso la ɖanye duko nɔ-edokui si o, eqanye xɔɖeasi duko alo duko manɔɖokuisi o, vovotodeameme nuwɔna aɖeke mayi edzi ku ɖe ɲu o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 3-LIA

Ele be amesiame nana agbe leablobé kple dedienana me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 4-LIA

Womatsa ame aḍeke awa kluvie alo aḍe awobae o, woatsi kluvinyenye kple kluvisitsatsa nu gbidii le ma vovovoawo nu.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 5-LIA

Womawo funyafunya ame, asẽ tame le enu, awa hlõnu aḍeke de enu, ahe to ne ahaḍi gbẽe o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 6-LIA

Woade bubu amesiame nu le afisiafi abe amegbetɔ ene le se la nu.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 7-LIA

Amewo katã sa le se la dziwawo me eye wo katã akpa gome le se la fe wo tauivuli me vovototomanamee.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 8-LIA

Gomekpakpa le amesiame si le dukpa fe wɔnudrɔ̃fewo hena dɔdɔdowawo siwo ku de efe ablobevinyenye fe kuxiwo nu abe alesi wole dukplɔse la me ene.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 9-LIA

Womalé ame aḍeke akpasesẽtɔe, azi edzi de gaxome, alo anyae le dukpa me de adzemadze dzi o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 10-LIA

Gomekpakpa wɔwɔ le amesiame si nu wotsa nya dɔ hekpɔe yi dukpa fe wɔnudrɔ̃fe, afisi wɔnudrɔ̃la adodoe siwo matso afia nkunɔ o la, nade to efe nyawo me ku de efe gomekpakpa, efe dɔdeasiwo kple hlɔnya deɖiaḍe fomevi si woatsa de enu la me ne.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 11-LIA

1. Womabu ame aḍeke agɔdzela le wɔna aḍe si to nuḍeḍi me ne la ta le efe duko me alo duko bubuwo fe se nu nenye be se ma mena anyi le amea fe vodadawo o.

2. Womabu ame aḍeke agɔdzela de nuwɔna aḍe si mele dukpa alo gbetaduko aḍeke fe seawo me le xeyixi si me nya la dzo o. Nenema ke womana tohehe aḍeke si ko wu esi sa kple amea fe vodada le xemaxi me o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 12-LIA

Ame aḍeke mekpɔ ma atsa sesẽ ade nu ame bubu fe adzamegbenanya, efe fomenya, alo afemegbenanya me o. Ame aḍeke mekpɔ ma ato ma aḍeke dzi anya nu tso ame aḍe kple ame bubuwo dome kadodonyawo nɔti o. Nenema ke ame aḍeke mekpɔ ma afo di ame bubu nka alo agblẽ enu o. Se la de ma be ame aḍe si nu woade afa sia fomevi dɔ la, nauli edokui ta faa se la nudawawo me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 13-LIA

1. Amesiame kpa ma aḍi tsa ayi duko deɖiaḍe me, ana afisiafi si dzroe la, gake amea nakpa gbo be yemetso duko si me yele la fe lifowo o.

2. Manukpakpa le amesiame si be woadzo le efe duko alo duko bubu me eye woate nu atrɔ gbo va efe duko me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 14-LIA

KPEÐODZINYA ÐOÐO 22-LIA

Hadomegbenɔnɔ kple dedienɔnɔ fe gomekpɔkpɔ li na dukɔmevi ɔesiaɔ. Ehiã be dukɔmevi ɔesiaɔ nakpɔ esia ade dzesii kotɛe to nunyanya tso efe dukɔ la fe ɔɔkawɔwɔ kadodo kple gbetadukɔwɔ nɔti. Nenema ke wogahiãe hã be wòanya nu tso kpekpeɔɔnɔ siwo efe dukɔ la xɔna tso dukɔ bubuwo gbɔ le ga, hadomegbenɔnɔ kple dekonunyawo gome hena eya abe dumevi ene kple ehati bubuawo fe bubu kple tutuɔ si le vevie nɔti la nɔti.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 23-LIA

1. Ðawɔwɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame faa. Amesiame atia dawɔna si nyo nɛ la. Ati efe dawɔwɔ fe dzidzemekpɔkpɔ yome eye wòauli amemaxɔmaxɔ ɔe do me ta vevie.
2. Fetu ɔɔka fomeviwo xɔxɔ ɔe dawɔna ɔɔka fomevi ta le afisiafi, fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame, vovototomanɔmee.
3. Fetu nyui xɔxɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame. Esia awɔe be dawɔla la nate nɔ akpɔ eya nɔti, srãa kple viawo dzi dzidzemetɔe abe alesii wodze amegbetɔ be wòano agbe nɔdzedzekpɔtɔe la ene. Eye ne ehiã kura hã la woado albe abe hadomegbenɔnɔ fe viɔe ene.
4. Amesiame kpɔ mɔ aɔo dawɔlawo fe habɔbɔ anyi alo age ɔe ɔesiaɔ si woɔo anyi xoxo la me ɔe efe dzidzemekpɔkpɔ mɔnuwo taviuli ta.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 24-LIA

Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame si nye dziɔuɔuɔdawɔla be woana gbɔɔɔmee to mɔkeke nanae me le xeyixi tɔxe aɔewo dzi gake woaxe fetu dedi nɛ. Womaɔe ga aɔeke le efe fetu la me ɔe xeyixi siwo me menɔ do me la ta o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 25-LIA

1. Agbenɔnɔ dzidzemetɔe fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame bena efe lãme nana sešie, eya nɔti, srãa kple viawo nana dedie to nuɔuɔ, nutata, xɔtutu, atikenya, kple kpekpeɔɔnana bubu fomevi siwo hiã le hadomegbenɔnɔ me la xɔxɔ me. Ne dawɔna mele ame aɔe si o la, mɔnukpɔkpɔ li nɛ be ne edze do alo zu wameto, srãa ku alo wotsi heku amegã alo nyagã loo alo afɔku aɔe dzi ɔe edzi si awɔe be magate nɔ awɔ naneke le eɔkui si o hã la, woakpɔ kpekpeɔɔnɔ.
2. Ele be woatsɔ beléle tɔxe na vinɔwɔ kple ɔeviwo eye woana kpekpeɔɔnɔ wo. Ele be woakpɔ ɔevi siwo dzilawo ɔe wo nɔewo ɔe ɔoɔonu hafi dzi wo kple esiwo dzilawo meɔe wo nɔewo ɔe ɔoɔo nyuitɔ nu hafi dzi wo o la dzi vovototomanɔmee.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 26-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be wòaxɔ hehe. Woaxɔ hehe siawo femaxee le gɔmedzesukuwo me. Ele be woazi amewo dzi be woaxɔ gɔmedzesuku fe hehe. Ele be mɔnukpɔkpɔ nana anyi na hehexɔ le aɔanudɔwɔ kple dawɔna tɔxewo me. Le sukukɔwɔ dede gome la, woaɔe mɔ na amesiwo nɔ nɔtete le la be woage ɔe hehexɔ fe siawo.
2. Ele be hehenana amewo fe taɔoɔzinu nanye be watu amegbetɔ ɔesiaɔ ɔo hena efe amezuzu blibo. Ele hã be amegbetɔfomea, fe dzidzemekpɔkpɔ kple efe ablɔɔɔmenɔnɔ fe gɔmedɔkpe nakpɔ ngɔyiyi to bubudede gɔmedɔkpe sia nɔ me. Esia ahe nugɔmesese, dzidodo kple ɔɔɔɔwɔ ade dukɔwɔ, gbegbɔgbɔwɔ kple xɔseha vovovoawo katã dome. Esia ana be Xexeme Dukɔ ɔofuawo fe Habɔbɔ fe nuwɔnawo nahe nɔtifafa va xexeamo godoo.
3. Dzilawo kpɔ mɔ atia hehe si fomevi wodi be wo viwo naxɔ la faa.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 27-LIA

1. Gbesiagbegbenɔnɔ fe gomekpɔkpɔ li na amesiame. Esia gɔmee nye bena, mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be woakpɔ gome le viɔe siwo hã dona tso dzɔɔɔmenuwo nɔti nunya kple aɔanudɔwɔnawo me.
2. Mɔnukpɔkpɔ li be woauli ame aɔe fe nutovɛ ta to se nɔɔwɔwɔ me. Nutovɛ sia ate nɔ anye agbalɛnɔnɔ, hakpakpa alo aɔanɔ nu bubu ɔesiaɔ fomevi si nye ame la fe asinudɔwɔwɔ si nɔti tɔnyenye le nɛ.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 28-LIA

Gomekpɔkpɔ li na amesiame be wòanɔ efe dukɔ me habɔɔwɔ alo dutahabɔɔwɔ siwo me amewo fe mɔnukpɔkpɔwɔ kple abɔɔɖevinyenye fe nyati siwo dzi míeɔ asii le Kpeɔɔdzinya sia me la xɔ anyinɔ ɔɔ blibo.

KPEɔɔDZINYA ɔɔɔ 29-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukɔ me ngɔyidɔwɔ wɔwɔ mekpɔ dukɔmevi ɔesiade fe nkume le afisi efe abɔɔɖevinyenye kple amegbetɔnyenye blibo le bɔɔɔ le.
2. Ele na amesiame be le efe mɔnukpɔkpɔ kple abɔɔɖevinyenye nɔti dɔwɔwɔwɔ me la, wòanye amesi awɔ ɔe ɔɔɔ siwo dzaa dzi sea da asi ɔɔ la dzi hena sidzedze kple bubudede ame bubuwo fe gomekpɔkpɔwɔ kple abɔɔɖemenɔɔ si hea agbe nyui ɔɔɔ, tomedafa kple dzidzeme sɔ gbɔ fũu vɛ, le ameha siwo dome sɔsɔminasɔe fe wɔnawo fo ke ɔe to nyuie le.
3. Mele be woawɔ mɔnukpɔkpɔ kple abɔɔɖevinyenye nɔti dɔ le mɔnu siwo to vovo tso Xexeme Dukɔ Fofuawo fe taɔɔdzinuwo kple didiwo gbɔ o.

KPEɔɔDZINYA ɔɔɔ 30-LIA

Mele be ame aɔeke naɔe naneke si le Kpeɔɔdzinya sia me la gɔme abe dukɔ ɔeka aɔe koŋ tɔ wònye ene o. Medze be ameha alo ame ɔeka aɔeke natsɔe abe mɔnukpɔkpɔ ene awɔ wɔna aɔe alo aɔe afɔ aɔe si agblẽ nu le gomekpɔkpɔ kple abɔɔɖemɔnu siwo woxlẽ fia le Kpeɔɔdzinya sia me la nɔti o.
